

Бр. 01/700-16
Ниш, 31.10.2016.

На основу члана 44. Закона о култури (“Сл.гласник РС”, бр. 72/09, 13/16 и 30/16) и члана 16. Одлуке о оснивању Историјског архива Ниш (“Службени лист града Ниша”, бр. 2/11 и 115/16), Управни одбор Историјског архива Ниш на седници одржаној 31.10.2016. године доноси

П Р О Г Р А М Р А Д А

ИСТОРИЈСКОГ АРХИВА НИШ ЗА 2017. ГОДИНУ

І ОСНОВНИ ПОДАЦИ

Историјски архив Ниш основан је као архивско средиште 24. априла 1948. године Одлуком Министарства просвете НР Србије, чиме је у Нишу званично започела организована друштвена брига о писаним документима.

У својој историји Архив је мењао назив, организацију и територијалну надлежност. У периоду од 1951. до 1956.године био је Градска државна архива, а од 1956. до 1959.године био је Историјски архив среза Ниш, који је обухватао 16 општина са територија срезова Ниш, Прокупље и Пирот.

Формирањем округа у Србији 1991.г, архивска одељења у Прокупљу и Пироту прерасла су у самосталне архивске установе, а надлежност Историјског архива у Нишу сведена је на територију града Ниша и општина Ражањ, Сокобања, Алексинац, Сврљиг, Меровина, Дољевац, Гаџин Хан.

У Историјском архиву Ниш заштићено је укупно 766 фондова вредне архивске грађе у обиму од 3.030 метара дужних. То је прецизан податак до кога се дошло и радом на другој књизи “Водича кроз архивску грађу” и детаљним пописом депоа, тако да сада имамо тачно утврђен број архивских фондова који се чувају у нашој установи. Фондови су разврстани у три основне групе:

- а) архивски фондови државних органа, установа, организација и других институција;
- б) породични и лични архивски фондови;
- в) збирке

Највећа количина архивске грађе сачувана је о раду Скупштине среза Ниш (1944-1967) – 1.225 кутија документације заузело је читав један депо. Ништа необично, ако се зна да је нишки срез у свом саставу 1946. године имао 39 општина са бројним органима, секретаријатима, одељењима, управним установама и инспекцијама за све области друштвеног живота, од унутрашњих послова и опште управе до социјалне политике, народног здравља, радних односа.

Архивска грађа је категорисана – у Историјском архиву Ниш заштићено је 56 фондова архивске грађе од изузетног и великог значаја у укупном обиму од 536,6 метара дужних. Фондове од изузетног културног значаја прогласила је Влада Републике Србије 1979. године, а Архив Србије је 1998. године, на предлог нишког Архива, установио списак фондова од великог културног значаја.

Архив чува и 81 стару књигу насталу од 1788. до 1867. године. Најстарије међу њима, заведене под редним бројем 1. су “Басне Езопове и других баснописцев”, које је превео и приредио Доситеј Обрадовић, а штампане су у Лајпцигу 1788. године, као и примерак књиге првог српског историчара Јована Рајића, аутора “Историје разних словенских народа”, издате 1794. године у Бечу. Ту су и Зборници закона, уредаба и уредбених указа у Књажевству Србском од 1839. до 1868. године. Архив такође чува и 228 ретких књига насталих у периоду од 1868. до 1945. године, више хиљада наслова нишке периодике и старе штампе. Најстарије су “Нишке новине” из 1886. године и “Слобода” – лист за политику, привреду и књижевност из 1889. године. Из те године Архив чува и 12 примерака најстаријег децјег листа “Ђаче”, чији је издавач био учитељ Петар Никетић.

У Историјском архиву Ниш заштићено је 248 црквених матичних књига рођених, венчаних и умрлих из периода од 1837. до 1915. године са територије која му је дата у надлежност. У сарадњи са општином Алексинац дигитализоване су матичне књиге са тог подручја, а 2015. године дигитализоване су матичне књиге са подручја Ниша. Овај пројекат подржало је Министарство културе и информисања Републике Србије. Најновијом категоризацијом архивске грађе из 2015. године, матичне књиге из 25 цркава са овог подручја проглашене су архивском грађом од изузетног значаја.

У Архиву се чувају и збирке позивница, разгледница, честитки, плаката, фотографија и збирка VARIA, са око 1.000 вредних појединачних предмета. Под бројем 1. је најстарији документ Историјског архива у Нишу - бакротиск из 1737. године.

Благо нишког Архива презентовано је јавности у оквиру културно просветних активности – издавачких и посебно, изложбених. У минулих 68 година историје Историјског архива Ниш приређено је 86 изложби архивских докумената – прва је организована 1954., а 2016. године постављена је у сарадњи са Архивом Републике Српске изложба „Светислав Тиса Милосављевић – бан и министар“.

Почетак издавачке делатности везује се за 1982. годину, када је објављен зборник докумената најстаријег фонда “Сокобања и срез бањски” (1936-1914). Часопис за архивистику, историографију и хуманистичке науке “Пешчаник” покренут је 2003., а 2016. године објавићемо 14. број. Часопис се од 2006. године налази на листи научних часописа. Новији издавачки подухвати су: „Два века занатства у Нишу“, у сарадњи са Удружењем занатлија Ниша, монографија “Од кмета до градоначелника (1878-2012)”, у сарадњи са Градом Нишом и Нишким културним центром и публикације: „Ниш у листу Ново време 1941-1945“, „Новинари и новинарство“ и „Библиографија радова југоисточне Србије академика Владимира Стојанчевића“, у сарадњи са

Филозофским факултетом у Нишу. Године 2015. у издању Историјског архива Ниш појавила се библиографија радова часописа “Пешчаник“ у првој деценији његовог излажења.

Архивска грађа која се чува у депоима Историјског архива Ниш, доступна је заинтересованим истраживачима, а у оквиру редовне делатности, Архив грађанима издаје копије различитих докумената (о радном стажу, школовању), као и копије пројеката и грађевинских дозвола и других докумената из рада органа управе – месних и народноослободилачких одбора општина и скупштина општина до 1980.године, предатих Архиву, и из рада предузећа која су престала са радом и код којих је завршен стечајни поступак.

За немерљив допринос очувању драгоцене српске баштине Историјском архиву Ниш припала је 2008. године “Златна архива”, награда коју додељује Архив Србије из фонда Александра Арнаутовића, а Центар за економске анализе из Београда уврстио је 2014. године Историјски архив Ниш у најуспешније фирме у Србији и то потврдио сертификатом.

Историјски архив Ниш смештен је у Тврђави, у згради која је и сама вредан споменик културе – једини сачувани јавни објекат с краја XIX века.

II ДЕЛАТНОСТ АРХИВА

Претежна делатност Установе је:

- 91.01 - Делатност библиотека и архива

Споредна делатност Установе је:

- 58.11 – Издавање књига
- 58.14 – Издавање часописа и периодичних издања
- 58.19 – Остала издавачка делатност

Архив обавља делатност заштите покретних културних добара-архивске грађе у оквиру утврђеног система заштите и коришћења културних добара и заштите друштвених интереса у овој области у смислу Закона о културним добрима (“Сл.гласник РС”, бр.71/94).

У оквиру ове делатности, Архив:

- прикупља, преузима, сређује, обрађује, чува и одржава архивску грађу и користи савремене системе у обради архивске грађе;
- истражује и евидентира архивску грађу која ужива претходну заштиту;
- предлаже, проглашава, односно утврђује архивску грађу као културно добро;
- води регистар и документацију о архивској грађи;
- врши стручни надзор над архивирањем, чувањем, стручним одржавањем и одабирањем архивске грађе, као и излучивањем безвредног регистратурског материјала који се налази ван Установе;
- пружа стручну помоћ приликом чувања и одржавања културних добара сопственицима и корисницима тих добара;
- спроводи мере техничке и физичке заштите архивске грађе;
- издаје публикације, приређује изложбе, организује предавања и друге пригодне облике културно-образовне делатности;

- истражује и презентира архивску грађу од посебног значаја за историју и културу Ниша и подручја за које је територијално надлежна;
- налаже предузимање мера за отклањање утврђених недостатака у погледу заштите архивске грађе и регистратурског материјала;
- објављује архивску грађу;
- обавља истраживања ради стварања целина архивске грађе (архивски фонд);
- издаје уверења о чињеницама које су садржане у архивској грађи и копије докумената из архивске грађе, на захтев државних и друштвених организацијама и органа, као и грађана за остваривање њихових личних права;
- омогућава заинтересованима увид и истраживање архивске грађе.

III ОРГАНИЗАЦИОНА СТРУКТУРА

Историјски архив Ниш је буџетска установа коју финансира оснивач – град Ниш, број запослених је 19. Организациона шема обухвата 5 служби:

1. Служба сређивања и обраде архивске грађе;
2. Служба заштите архивске грађе ван архива;
3. Служба депоа и техничке заштите архивске грађе са лабораторијом за микрофилмовање;
4. Информативно-пропагандна служба са библиотеком и
5. Општа служба.

Кадровску структуру чине:

- 5 архивских саветника са високом стручном спремом;
- 2 виших архивиста са високом стручном спремом;
- 3 архивиста са високом стручном спремом;
- 1 дипломирани социолог;
- 2 са вишом стручном спремом (економиста и виши арх. помоћник);
- 2 архивска помоћника са средњом стручном спремом;
- 1 чувар са III степеном стручне спреме;
- 1 радник на одржавању зграде и имовине - домар са IV степеном стручне спреме (ватрогасац);
- 2 НКВ радника са основном школом.

У Историјском архиву Ниш радно су ангажовани радници косовских архива – два из Архива Косова и Метохије и два из призренског Архива. Ови радници су на платном списку Министарства културе Републике Србије, а обављају послове у Служби депоа и Служби заштите архивске грађе ван архива, уз повремено одлазак и обилазак српских стваралаца архивске грађе у северном делу Косовске Митровице.

IV ПРОГРАМ РАДА

Старање о архивској грађи као покретном културном добру – дакле, њено прикупљање, сређивање и чување, по правилу трајно, суштински је посао и мисија Историјског архива Ниш и у овој, 2017. години. Одвијеће се у непромењеном законском оквиру датом у Закону о културним добрима из 1994. године и на основу Одлуке Скупштине Града Ниша о оснивању Историјског архива Ниш од 7.10.2016. године. Ауторитет чувара народног памћења Архив ће остваривати прикупљањем историјских сведочанстава вековима ствараних на овом подручју, као и докумената везаних за актуелне догађаје, чуваће их и обрађивати по стандардима архивистичке струке, како бисмо као друштво знали шта се тачно у појединим историјским раздобљима дешавало и стварно догодило.. Поступање са архивском грађом, пре свега сређивање, услов је и основна претпоставка њене презентације као културног добра научној и јавности уопште у оквиру изложби архивских докумената које Архив приређује и публикација којима је издавач.

Ради лакшег сналажења у стотинама фондова и великој количини архивске грађе која се изражава у километрима, архиви издају посебна информативна средства – водиче који служе упознавању јавности са богатством архивске грађе, њеним саставом и садржином фонда. Као такви они су неопходан оријентир заинтересованим истраживачима у одређивању фондова који им могу бити од користи за тему коју истражују. У том смислу, Историјски архив Ниш ће у овој пословној години почети ревизију прве књиге „Водич кроз архивску грађу“, коју смо објавили пре 20 година. Ова књига обухватила је 572 фонда архивске грађе који су преузети до 1990. године. Више је разлога због којих Архив започиње овај обиман посао – најпре потребно је уважити промене проистекле из чињенице да је грађа сређивана, безвредни материјал излучиван, па је, разумљиво, дошло до промене количине и садржаја грађе у фондовима, као и распона година. Такође, током сређивања – разграничењем грађе пронађени су, односно из постојећих издвојени нови фондови, којих у првој књизи Водича нема. Разграничење фондова рађено је и по месној надлежности на основу Решења Владе Републике Србије, што је за последицу имало пребацивање 60 фондова архивске грађе обима 60 дужних метара општине Бела Паланка надлежном архиву у Пироту. Истовремено, архив Крушевца проследио је нашем архиву 16 дужних метара грађе у оквиру два фонда са подручја општине Ражањ, који су, на основу територијалне надлежности, наши („Народни одбор среза Ражањ“ и „Комисија за ратну штету Среза ражањског“).

Уочене су исто тако методолошке мањкавости, као што су неуједначени и штури описи фондова. Све су то аргументи који налажу ревизију прве књиге Водича, тако да ћемо, по завршетку тог посла имати пречишћену публикацију као информативно средство које ће унапредити коришћење архивске грађе.

Часопис за историографију, архивистику и хуманистичке науке „Пешчаник“ улази у 15 годину излажења - у првој тематској одредници овог

броја, као и у неколико претходних, у оквиру обележавања великог историјског догађаја, прелиставамо сведочанства о збивањима током Великог рата. Ево кратке назнаке садржаја. Пре једног века, 1917. године на грчком острву Крф, српска Влада и Југословенски одбор потписали су Крфску декларацију – споразум о уједињењу јужнословенских земаља у једну државну заједницу. Потврђена је воља да се нова држава зове Краљевина Срба Хрвата и Словенаца и да буде уставна демократска и парламентарна монархија којом ће владати краљ из династије Карађорђевића. Овај документ објављен је у „Српским новинама“, службеном дневнику Краљевине Србије, јула 1917. године, а сачуван је у Збирци старе штампе Историјског архива Ниш.

Те, 1917. године, према подацима Црвеног крста, у Србији је од глади умрло 8.000 људи – то ће бити повод за рад о активностима Црвеног крста у Нишу и нишком крају.

Године 2017. навршава се 100 година од Топличког устанка против бугарских окупационих власти у Топлици и Јабланици. Једини устанак против окупатора у Европи у целом Првом светском рату, који је званично почео 14. фебруара и свирепо угушен 25. марта 1917. године, такође ће бити повод за рад у 15. броју „Пешчаника“. За издавање часописа планирана су буџетска средства у износу од 150.000 динара на економској класификацији 4234. Услуге информисања.

Што се изложбене делатности тиче, ове, 2017. године у најдужој културној ноћи – Ноћи музеја, биће отворена изложба позивница. Из историмене збирке Историјског архива Ниш, коју чини 1.390 позивница насталих од 1890. до 1941. године, биће извојене најстарије и најзанимљивије позивнице, као илустративи сведоци развоја културне комуникације међу људима кроз историју и време. Најстарија сачувана позивница је она из 1890. године упућена дворском ћурчији Лазару Јовановићу. Одбор за подизање споменика Синђелићу организовао је „Беседу са играчком“ за прикупљање добровољних прилога за ову намену – из програма овог догађаја види се, поред осталог, да се у Нишу још те, далеке 1890. године, играо кадрил.

Године 2017. навршава се 280 година од аустријског освајања Ниша, 28. јула 1737. године. Тренутак у коме турски депутати предају кључеве града барону од Тингена, аустријском генералфелдмаршалу, приказани су бакрорезом који је најстарији документ Историјског архива Ниш. Тај догађај Архив ће обележити перформансом о нишкој Тврђави кроз историју и време, а биће припремљен и рад за часопис „Пешчаник“.

Но, како рекосмо на почетку, сваком облику културно-просветне делатности претходи поступање са архивском грађом и њено довођење у поредак који се подразумева у комуникацији архива са јавношћу. У организационој структури Архива од укупно 5 служби, три се баве архивском грађом и њеном заштитом. Служба сређивања и обраде архивске грађа, Служба заштите архивске грађа ван архива, Служба депоа и техничке, па ће у наставку бити појединачно приказан програм њиховог рада.

Служба заштите архивске грађе ван архива

Делокруг рада ове службе заправо је остваривање управне функције Архива – служба обавља стручни надзор архивирања, чувања и стручног одржавања регистратурског материјала, затим излучивања безвредног регистратурског материјала, утврђивања и одабирања архивске грађе и њено преузимање у тренутку доспелости за пријем у Архив.

Дакле, тај први и основни корак у систему заштите – увид у поступање са архивском грађом остварује се тамо где она настаје, код стваралаца – привредних, културних, образовних и свих других организација и институција, које бавећи се својим послом свакодневно производе велику количину документације.

Законска је обавеза архива да ту грађу евидентира и заштити од оштећења, нестајања и уништења. Право стручног надзора дато архивима констатује се записником о прегледу, који ствараоца обавезује на поступање према наложеним мерама. То, међутим, не искључује пружање стручне помоћи регистратурама и помоћ ствараоцима да посао обаве на начин који омогућава да се архивска грађа, кад се испуне законом предвиђени услови, преда архиву у регистратурски уређеном поретку, тако да се архив у што мањој мери бави накнадним сређивањем.

Годишњи план ове службе за 2017. годину предвиђа обилазак 100 регистратура на подручју за које је Историјски архив Ниш Решењем Владе Републике Србије надлежан, а то је Град Ниш и још седам општина овог дела Србије. Оријентир у утврђивању приоритета је упутство Архивског већа Србије – оно налаже стручни надзор органа управе и правосуђа сваке године, па ће то бити задатак и у овој пословној години. Новоформиране регистратуре и приватна предузећа такође ће бити предмет стручног надзора ради отварања досијеа – Архив сада има 820 досијеа активних регистратура на овом подручју, а чува и досијеа регистратура које су престале са радом, такозваних угашених регистратура, којих сада има 123.

Новина у раду ове службе у овој години биће појачана контрола спровођења мера које је служба регистратурама наложила у погледу старања над архивском грађом. Приликом обиласка служба ће, као активност у оквиру делокруга свог рада, прегледати издвојен и пописан безвредан регистратурски материјал припремљен за излучивање, о чему се, после увида у рад интерних комисија у регистратурама, издаје решење. Такође, ова служба разматра Листе категорија са роковима чувања регистратурског материјала којима сваки стваралац архивске грађе одређује до ког рока ће се она чувати. У сагледавању и оцени која врста документације има трајну вредност, архиви имају пресудну реч – сагласношћу коју на тај документ даје Стручно веће Архива постиже се усклађеност са општим прописом о чувању документације, односно, води се рачуна о историјском значају документације за будућа друштвена истраживања. Уз стручни надзор, ова служба пружа и стручну помоћ око израде Архивске књиге.

Рутински посао Спољне службе у сарадњи са Службом депоа је преузимање архивске грађе и њен смештај – у условима крајње оскудице смештајног простора преузимају се само фондови мањег обима из регистратура у којима је стечај завршен.

Служба ће такође наставити посао увођења досијеа нових стваралаца архивске грађе у електронски облик.

Крајњи циљ рада ове службе је промена односа према документацији у регистратурама у смислу брижљивијег односа и боље обучености људи који су задужени да се о њој старају. Архив региструје благо повећање интересовања запослених на овим пословима и већу учесталост распитивања у вези са поступањем у конкретним случајевима у погледу рокова чувања и стављање на увид заинтересованима ради остваривања њихових личних и људских права.

Служба за заштиту архивске грађе ван архива једна је од три службе које се баве непосредним поступањем са архивском грађом у оквиру основне делатности архива и функционисања установе.

Средства потребна за њен рад финансијски се исказују платама за два запослена радника, који су архивски саветници, што је највише звање у стручној хијерархији у архивистици, издацима за канцеларијски материјал, који је у буџету града на годишњем нивоу планиран у укупном износу од око 70.000 динара (за ову и све остале службе) и трошковима обиласка регистратура на терену за које је предвиђено 20.000 динара намењених куповини горива за службено возило (материјал за саобраћај).

Служба сређивања и обраде архивске грађе

За ову годину планирано је архивистичко сређивање архивске грађе у количини од 41,80 дужних метара. Служба сређивања и обраде архивске грађе иначе, најбројнија је у организационој структури Историјског архива Ниш – има шесторо запослених, дакле, скоро трећина укупног броја радника и сви су са високом школском спремом, што јој даје карактер основне службе у установи. Она треба да одговори озбиљном задатку – да обезбеди такав поредак докумената који ће омогућити најефикасније коришћење архивске грађе за научне, публицистичке, али и оперативне потребе.

Иако Закон о културним добрима утврђује обавезу да се архивима предаје пописана и сређена архивска грађа, пракса је не ретко сасвим другачија – Архив је, да би спречио уништавање или нестајање архивске грађе, често прихватао, а и данас то чини, несређену грађу у такозваном затеченом стању, прихватајући самим тим и обавезу накнадног сређивања. Иако у структури фондова Архив има неупоредиво више сређених него несређених фондова, посла за ову службу ће још дуго бити, јер се број несређених фондова одржава на око 180. То ће рећи да се број несређених фондова споро смањује, без обзира на годишњи учинак у сређивању који није мали, зато што пристижу фондови по основу стечаја или престанка рада регистратура по другом основу, а који такође изискују додатно сређивање.

Следи списак фондова планираних за сређивање у 2017. години:

1. Народни одбор Области нишке Ниш (1949-1951) 30м/д (од укупно 70 м/д)
2. Народни одбор општине Житковац (1944-1955) 10,30 м/д
3. Народни одбор општине Трњане (1944-1961) 0,90 м/д
4. Народни одбор општине Тешица (1944-1961) 0,60 м/д

Крајњи циљ рада ове службе је поредак докумената у фондовима по архивистичким правилима, који олакшава проналажење конкретног документа и у целини ефикасније коришћење архивске грађе у оперативне и научно-истраживачке сврхе, што је од не малог значаја, јер се, по правилу, несређени фондови не могу давати на коришћење. Зато је количина сређене архивске грађе основни показатељ успешности рада ове службе.

Средства потребна за остваривање програма сређивања и обраде архивске грађе финансијски се исказују првенствено платама за шесторо запослених који на томе раде.

Служба депоа и техничке заштите архивске грађе са лабораторијом за микрофилмовање

Ова служба задужена је за пријем и смештај архивске грађе у архивске полице на основу плана којим се обезбеђује највећа могућа прегледност доступност и ефикасност у коришћењу. Вођење евиденција за целокупну архивску грађу и топографско обележавање депоа такође су у функцији лакшег сналажења у огромној количини архивске грађе, бржег опслуживања истраживача, али и Службе сређивања којој се свакодневно доставља грађа на обраду.

Посао вођења Општег инвентара по обрасцима О-1 и Улазног инвентара по обрасцима О-2 за новопримљене фондове биће настављен и ове године. Такође, устројава се електронска евиденција досијеа фондова и збирки по обрасцу О-5, по стандардима које је донео Архив Србије, а у који се уносе најзначајнији подаци о садржају и карактеру грађе.

Овој служби од 2007. године припадају и послови техничке заштите грађе микрофилмовањем – припремање и сам процес. Ове године микрофилмовањем ће бити заштићен фонд Окружно јавно тужилаштво у количини од 13,3 дужна метра.

Такође, биће настављен и процес дигитализације који је започет 2009. године. Дигитализовање докумената техничког одељка фонда “Градско поглаварство Ниш” (1918-1944) вишегодишњи је посао због велике количине архивске грађе и биће настављен у овој години, како би се олакшало и убрзало проналажење грађевинских и употребних дозвола и других докумената из пројектне документације за коју бележимо повећано интересовање и грађана и

правних субјеката, због инвестиционих радова на објектима или доказивања власништва над непокретностима.

Ове године Служба депоа обавиће посао прегледа излучивања и пописивања пројектне документације из фонда Индустрија текстила „Нитекс“ д.о.о Ниш у количини од 25 дужних метара. Уз то, рутински су послови излучивање безвредне финансијске документације из разних фондова, чији је рок чувања истекао и изналажење података из фондова који су у стечају, на захтев стечајног управника.

Овој служби припадају и послови издавања копија докумената или података из архивске грађе за потребе државних органа и друштвених организација, зарад заштите државних интереса, али и грађанима ради остваривања њихових личних права. Годишње се од Архива затражи око 1000 оваквих докумената (преписа, школских и других уверења, оверених фотокопија и сл.).

Набавка новог скенера већих димензија омогућиће дигитализацију црквених матичних књига рођених, умрлих и венчаних из месних канцеларија са подручја Ниша, које су недавно уступљене Архиву на чување и поступање. Како је реч о старим књигама, чије би свакодневно коришћење допринело њиховом раубовању, настојаћемо да их на овакав начин заштитимо, а истраживачима омогућимо електронско претраживање и лакше долажење до података.

Године 2017. Служба депоа у сарадњи са Спољном службом започеће крупан вишегодишњи посао ревизије прве књиге “Водича кроз архивску грађу Историјског архива Ниш”, која је издата 1996. године

Финансијски захтеви ове службе, сем плата троје запослених односе се на трошкове набавке микрофилмова, фиксира, развијача, лепка, канапа и другог материјала намењеног техничкој заштити архивске грађе. За те намене годишње се потроши 30.000 динара буџетских средстава.

Информативно-пропагандна служба са библиотеком

Информативно пропагандна служба ће и у овој, 2017. гофдини, да пружа стручну помоћ истраживачима, публицистима и другим заинтересованима за архивску грађу и коришћење података из ње. Коришћење архивске грађе је свима доступно, бесплатно је, а услови за рад у читаоници пристојни. Обезбеђени су микрочитачи за коришћење фондова који су микрофилмовани, а то су сви фондови од изузетног културног значаја, што у великој мери олакшава рад истраживачима. Архивска грађа се може користити само у Архиву, изношење није дозвољено, али се копије докумената за које је истраживач заинтересован могу урадити у Архиву по приступачним ценама. Принцип је исти и за коришћење библиотечког фонда од 10.664 књиге и 3076

серијских публикација. Истраживачима су доступне и црквене матичне књиге рођених, венчаних и умрлих од 1837. (што је година њиховог увођења) до 1915. године. Архиву су у протеклом периоду предате на чување и поступање матичне књиге из сеоских месних канцеларија са подручја Ниша, тако да их сада имамо укупно 248.

У овој години у архивској библиотеци ће бити настављен попис и уношење у инвентарну књигу публикација на страном језику – до сад је пописана 761 књига на руском и бугарском језику. Такође, биће настављен и попис закона, уредаба и уредбених указа Кнежевине и Краљевине Србије, почев од 1839. године, који су у Архиву део Збирке старих и ретких књига.

Архив ће у овој години у оквиру културно-просветне делатности приредити изложбу позивница, почев од најстарије из 1890. године и отворити је у Ноћи музеја. Информативна служба ће наставити сарадњу са основним и средњим школама око организовања посета ђака Архиву, али и организовања стручне праксе за ђаке и студенте из канцеларијског пословања и поступања са архивским документима. У оквиру те сарадње библиотека ће дупликате књига и часописа уступити школским библиотекама.

Наставићемо сарадњу са регионалним архивима у Републици Србији разменом часописа и публикација и посетама стручним и научним скуповима из историје и архивистике и изложбама архивских докумената.

Откуп архивске грађе и набавку књига настојаћемо да финансирамо сопственим средствима.

Општа служба

Праћење и примена законских и других прописа и уредби, израда свих врста извештаја, планова и анализа који се односе на остваривање основне делатности и материјално-финансијско пословање константни су послови Опште службе и за ову, 2017. годину. Њима треба додати учестале контакте са Управом за трезор, оснивачем, ресорном градском Управом за културу и другим органима и службама са којима Архив у свакодневном раду контактира, контакте са Архивом Србије, као референтном установом, Министарством културе и информисања РС и регионалним архивима са којима сарађујемо.

У целини узев, свакодневни послови ове службе свде се на стварање неопходних услова – од организационих, техничких, до правних и финансијских, за оптималан рад свих запослених и остваривање законских и професионалних обавеза установе, као и годишњег програма рада у свим сегментима. У том смислу подразумева се примена законских прописа, спровођење поступака јавних набавки, припрема седница органа управљања и стручних тела, припрема програма, финансисјких планова и извештаја о раду.

Старање о стању зграде Архива, која је и сама културно добро, одржавање зграде и опреме, редован је посао Опште службе, која спроводи законске одредбе провере инсталација и мере заштите од пожара.

За ове послове годишње се утроши 50.000 динара буџетских средстава за одржавање зграде и 50.000 за одржавање опреме.

С обзиром на недовољан број запослених у Историјском архиву Ниш – свега 19, неопходно је свакодневно и чврсто планирање извршавања послова и задатака, добра координација и организација, како би се сви делови радног процеса на најбољи начин обавили, што је такође посао ове службе и директора.

У складу са новом структуром програмског буџета, за реализацију овог програма рада користиће се средства буџета града, умањена у односу на 2016. годину за 15,92 % за програмску активност 1201-0002 Унапређење система, очувања и представљања културно историјског наслеђа.

Такође, за пословање ће бити коришћени и сопствени приходи које установа буде остварила пружањем услуга и евентуално добијеним средствима од других општина за које смо решењем Владе Републике Србије надлежни. На овом месту треба рећи да услови за стицање сопствених прихода нису исти, јер смо упућени на тржишну утакмицу у области услужног сређивања архивске грађе на терену, које је до сада представљало главни извор стицања властитих прихода Историјског архива Ниш.

Председник Управног одбора,
Милорад Илић

